



## Bireyin ve 'sivil'in siyasetteki yeni rolü



**Başından beri Başbakan Recep Tayyip Erdoğan ve yakın çevresinin Gezi Parkı göstericilerine karşı bir strateji içinde davrandıklarını söylüyorum.**

'**Başbakan anlamadı**' lafları bir ara çok konuşuldu, yazıldı, çizildi; ben hiçbir zaman öyle düşünmedim. Başbakan ve yakın çevresi, Gezi Parkı'na baktıklarında bir çeşit '**siyasi ayaklanma**' gördüler ve ona göre hareket ettiler.

Ben dahil pek çok kişi de, Gezi'de bir '**siyasi ayaklanma olmadığını**' anlatmaya çalıştık. **Ahmet İnel**'in isimlendirmesiyle bu bir '**haysiyet isyanı**' idi.

Geçen gün, Gezi Parkı'nın da boşaltılmasından sonra geldiğimiz noktayı yazdım: Başbakan **Erdoğan** ve Ak Parti, muhalefet partilerinin Gezi sebebiyle sokağa çıkanları temsil edemiyor olmasının da verdiği rahatlıkla tek taraflı hareket etmeye, kimseye hesap vermeden ülke yönetmeye başlayacaklardı.

Nitekim tam da yazının çıktığı gün, Başbakan grup toplantısında beni doğruladı; muhalefeti artık pek de umursamadıklarını dünya aleme ilan etti.

Ama bu siyasi sonuçlar veya öngörüler esasen Gezi Parkı sebebiyle sokağa çıkanları pek ilgilendirmiyor. Çünkü onlar meseleye bir iktidar olmak-olamamak penceresinden bakmıyorlar. Bakılan yerin tamamen farklı olması yüzünden zaten, hükümetin kendilerini anlamadığını düşünüyorlar.

\* \* \*

Türkiye'nin Batı'yla kıyaslandığında bir hayli geç kalmış bir rönesans veya aydınlanma yaşadığını söylemek mümkün. Bu rönesans için 31 Mayıs 2013'ü görmemiz gerekiyormuş, gördük.

Bu topraklarda '**devlet dışılık**' manasında '**sivil**' anlayışın izleri vardır ama '**birey**' bir topluluk, bir kalabalık, bir ortak davranış biçimi olarak yoktu.

31 Mayıs'tan itibaren o '**birey**'i görüyoruz. Tek tek bireyler, birbirleriyle de dayanışma, yardımlaşma halinde '**haysiyet**'lerini savunuyorlar.

Evet araya darbe özlemcileri, Kemalistler, '**anti kapitalist Müslümanlar**' hatta yıllar önce silindiğini sandığım bir sürü eski usul sol örgütler de girmeye çalıştı ama hiçbiri ne kalabalık olarak ne de eyleme ruhunu verme bakımından ana gövdede yer alamadı, ana gövdeyi ele de geçiremedi. Ana gövde bireylerdi. '**Bireycilik**' yapmayan ama bireysel olarak eyleme gelenler.

Batılı manada '**birey**'i gördük; o '**birey**'in yine Batılı manada '**sivil**' olduğuna, devletten bağımsız ve devlet korkusundan bağımsız olduğuna da tanıklık ettik.

Yadırganan, karışık afallatan, iktidar partisine ezber bozduran ve Başbakanı bunca yıldan sonra gündemi kontrol edemez hale getiren de bu.

Büyük filozof **Immanuel Kant**'in meşhur '**sapere aude**' şiarıyla, yani '**Düşünmeye cesaret et**' sözüyle hareket eden, aklını kimseye kiraya vermemiş, kendi kararını kendisi veren bireyler daha da artacak; siyasetçilerin işleri daha da zorlaşacak.

Çünkü artık karşılarındaki '**cemaatler**' azaldıkça tek tek bireylerin sayısı artacak.

### AK Parti ne kadar 'sivil'?

Esasen Türkiye'de İslamcılar kadar '**devlet dışı**' yani '**sivil**' kesim bulmak zor.

AK Parti'nin çekirdeği de, etrafındaki görece daha geniş halka da 'devlet dışı' ve bu haliyle de elbette '**sivil**.'

Ama galiba bir fark var: Devletin gadrine uğramış olmak, devlet tarafından dışlanmak, horlanmak ile Batılı manada '**devlet dışı**' aynı şey değil.

Bizim İslamcılarımız veya devletin gadrine, haksızlığına uğramış kesimlerimiz, sabırla yürüttükleri siyasi mücadelenin sonunda iktidara geldiler.

Peki ne için geldiler iktidara? Devleti sahiden '**hizmetçi**' yapmak, bundan sonra başka hiç kimseyi gadre uğratmaması, horlamaması, dışlamaması için gereken hukuku yaratmak, yani demokratikleşmeyi sağlamak için mi; yoksa daha önce kendilerine haksızlık eden devleti kontrol etmek için mi?

'**Sivil**' bir siyasi mücadeleden gelip 'Devlet partisi' olmak; Demokrat Parti'nin, Adalet Partisi'nin ve Anavatan Partisi'nin düştüğü tuzaktı. Bakalım Ak Parti aynı tuzaktan kendini kurtarabilecek mi?

### Birey-Cemaat

AK Parti'nin 'sivil' olup olmadığını bir de sosyoloji bağlamında konuşmak lazım.

Bizim siyasetçimiz, karşısına gelenlere birer birey olarak değil, bir topluluğun, bir cemaatin, bir grubun parçaları olarak bakar. Bu bakışta bugüne kadar pek yanılmadılar da.

Ama şehirleşme, refahın artması, eğitimin artması, cemaat ilişkilerini de bir ölçüde çözüyor; bireyleri ön plana çıkarıyor.

Kendi kararını kendisi veren, kendi aklını kullanan, aklını başkasına emanet vermeyen bireyleri.

Onlara 'baba'lık yapmak, onları vesayet altına almak, gerektiğinde azarlamak pek kolay değil.